

388

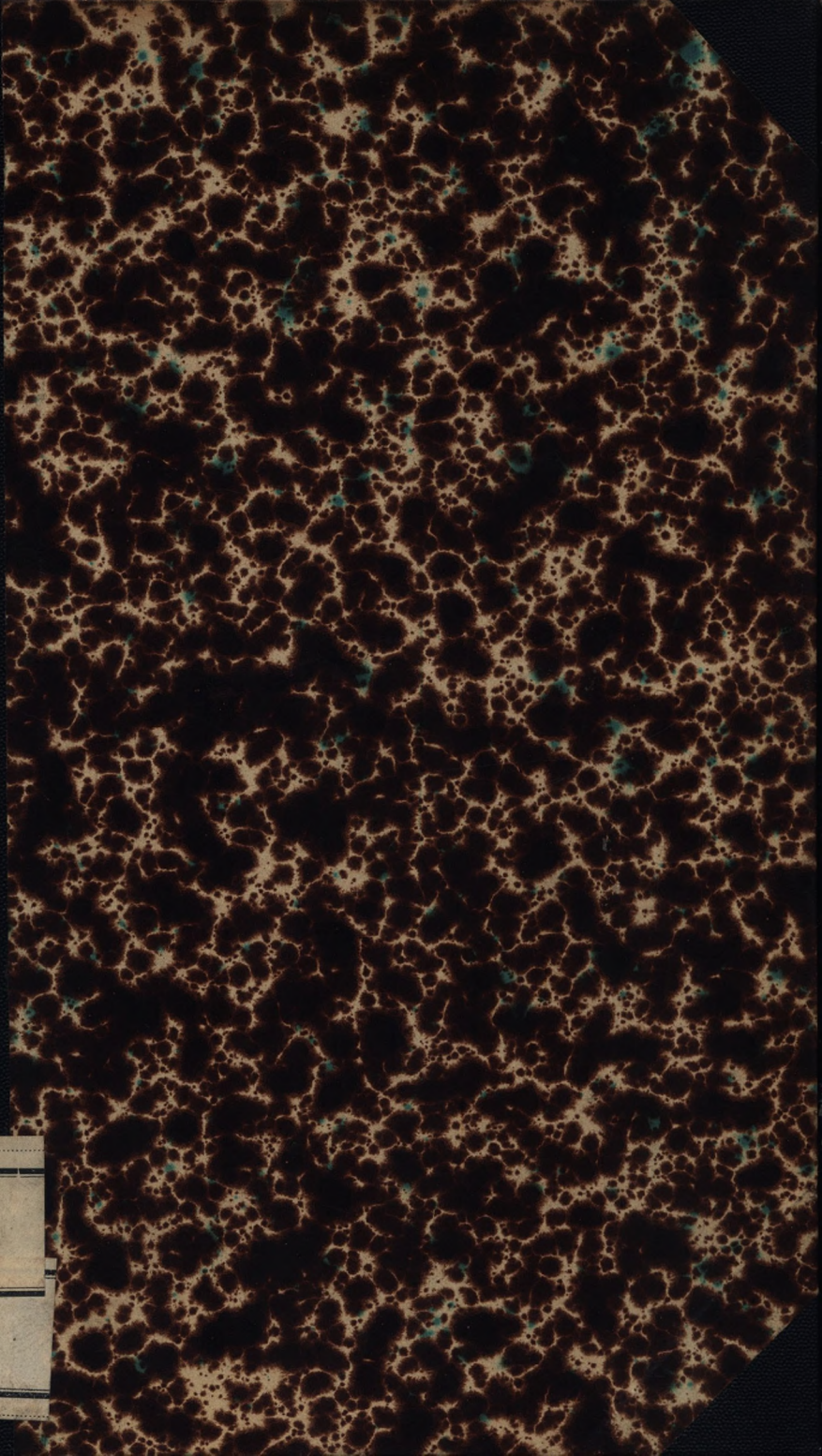
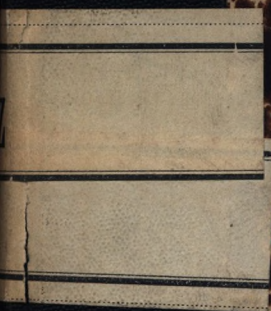
SERIES

VOLUME

14

SERIES

SERIES

OS

117

OEE Könyvtár
Áll.Ell. 2018

OEE KÖNYV
105 113 0A

VII-IK FÜZET.

ÜLTESSÜNK GYÜMÖLCSFÁKAT
A LEGELŐKRE IS.

IRTA:

SZEMMÁRY ANDOR

ÁLLAMI EL. ISK. TANÍTÓ.

KIADJA: A SZOLNOK-DOBOKAVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET.

200 koronával jutalmazott pályamunka.

A. K. 1940

DÉSEN,

NYOMATTA DEMETER ÉS KISS KÖNYVNYOMDÁJA

1903.

Pályakérdés: „Szolnok-Dobokavármegyében minő előnyökkel jár a magán- és közlegelőknak, azok legelő volta fentartása mellett leendő gyümölcsösökké alakítása. A keresztülvitelnél mi mindennel kell számot vetnünk és miként kell azt gyakorlatilag keresztülvinnünk?

Ezen pályakérdés meggyénk gazdasági viszonyainak szem előtt tartása mellett szakszerűen, szükséghez mérten képekkel szemléltetve népies irmodorban, a nép eszejárásához alkalmazkodva, de felesleges szószaporítás nélkül tárgyalva, legyen megfajtvagy annyira, hogy a kigazdák részére vonzó és tanulságos olvasmányt képezzen.“

Gazdatársainkhoz!

A hetedik füzet már a jelenlegi, melylyel gazdatársainkat felkeressük és arra kérjük, olvasgassák ezen füzeteket, fogadják jó szívvvel az azokban foglalt tanácsokat; mert mulasztásaink pótlására, eddig elkövetett hibáink mikénti javítására figyelmeztetnek, oktatnak azok bennünket.

A jelenlegi füzet *megkedvelteti velünk a gyümölcsfát*, megtanít a vele való bánásra, de *megtanít bennünket a legelők gondozására is*, a mi egyértelmű állatállományunk javulása, értékesebbé válásával.

A mi hegyes-völgyes, állattenyésztésre és a legtöbb helyen gyümölcsstermelésre is kiválóan alkalmas talajviszonyaink mellett, hol 111 község határában huszonöt-ezer holdnyi osztatlan közös legelő létezik még, igen nagy érdeket érint a jelen — 200 korona pályadíjra is érdemesnek talált — füzet tartalma.

Ha az elérni óhajtott célt — *legelőinknek javulását és gyümölcsstermelésünknek emelkedését* — csak részben sikerül is elérnünk, akkor ezen füzet kiadása és terjesztése által nem végeztünk hiába való munkát; mert

a ma még legkevésbé jövedelmező, mostoha módjára kezelt legelő területeink majdan a legjövedelmezőbbekké lesznek.

Dés, 1902 deczember hó.

Gr. Kornis Viktor,
a gazd. egyesület elnöke.

Szemmáry József,
a gazd. egyesület titkára.

Jelige: „A gazdálkodás gyümölcs nélkül olyan, mint az anya 'gyermek nélkül.“

Jaj! de jól tette, édes Pista bácsi lelkem, hogy eljött valahára, mennyit emlegettük az apjokkal, hát még ezek a gyerekek! milyen örömmel válogatták a legszebb mosolygós piros batul almákat és még a legkisebb, a szőszke Gyuri is elhozta az ő piros almáját, a kezembe nyomván, mondá: a Pista bácsinak... Nagy darab föld választ el bennünket, de azét Pista bácsi mindig közel volt szívünkhöz.

— Ej, ej húgom! mintha bizony ti messzebb lettetek volna az én szívemhez! De lássátok, gazdaembernek örökké van dolga, és nehezen hagyja el a fészket; mert hát az asszony mégis csak asszony, akármilyen életrevaló legyen is, sok dolga és gondja van a ház körül s ha én elmegyek hazulról, marad a külső munka, az eszem pedig mindig ottthon jár és aggódom, nincs-e valami baj ottthon...

— No de halljátok! úgy veszem észre, tenálatok még mindig nagyban tart a dolog; hiszen itten a vasútallo-

máson annyi szekeret és akkora sokaságot láttam, hogy vásárnak is beillett volna. Egyik répát, másik almát és tudom is én mi mindent szállított.

Nálunk ilyenkor szeptemberben csupán szántogatnak, hogy októberben legyen hová vetni az őszt.

— Bizony sógor, még van dolgunk, mert adott az Isten bőven gyümölcstermést és már 2 nap óta szedjük és pakoljuk az almatermést, hogy a német se lásson belőle szükségét, nekünk pedig jól fog ám a krajczár is, mert hiszen a krajczár az apja a forintnak.

— Nini, hiszen ezt még nem is láttam!

— Csókolj kezet a Pista bácsinak.

— Talán bizony ez az a Gyuri gyerek, a ki nekem a piros almát küldötte? Gyere fiacskám, üljél erre a lóra (térdére ülteti). Így ni, gyi czoczó, most már elmegyünk az én Laczi fiacskámhoz, a ki te neked a piros almákért a perezeket küldi.

No de végre vége lett a gyermekzsivajnak, a holdvilág birodalmában már csak az öregek vannak ébren, sőt a háziak hiába töltögették már a hegy levét, az ő szempillájuk is elárulja az eltörődött, a korán lefekvő, de korán is ébredő gazdát. Még egy pár kérdezősködés után, a lefekvés előtt abban állapotdakt meg, hogy reggeli előtt kimennek a határba és megnézik a tagot.

A hasadó hajnalban még szét sem terité a nap az ő királyi palástját, máris szól a kakas, majd pedig a verebek seregei csiripelve ébredeznek és vigan üdvözlik a kelő napnak a hegyek felett áttörő első sugarait.]

A mi gazdáinkat a hajnal hasadása már ébren találta, csendesen mozogtak, hogy fel ne költsék az apróságot, majd pedig egy kis papramorgó bekebelezése után botot véve a kézbe, neki indultak a sóskúti dülőnek.

A GYURI GYEREK.

Minél tovább haladtak a „Sós“-ban, Pista sógor szeme annál nagyobbra tágult, mert almával rakva lévő fák közt húzódott még a dülőút is, a lakóházak kerítése mellett pedig nem ám hitvány füz- és nyárfák foglalták

el a drága helyet, hanem a legnemesebb gyümölcsfélésegek dicsérték a gazdájuk bölcsességét és derék voltát.

Minél tovább haladtak, mind több és több almával megrakott szekeret találtak, a mit már Pista sógor sem hagyhatott szó nélkül, mert felkiáltott:

— Jézus, Mária! hát mit csináltok ezzel a töménytelen almával? Hiszen annyit adott az Isten, hogy még az egész vármegyétek sem tudja elfogyasztani . . . Aztán meg képelem, milyen olcsó lehet?

— Nem úgy van ez, sógor! mert mi már tapasztalatból tudjuk, hogy minél nagyobb az almatermésünk, annál több reá a vevő. Ha pedig sok a vevője, türhető az ára is.

— Sógor, sógor, ezt már kötve hiszem, talán bizonyítható az almafán termelitek a vevőt is?

— Nem tréfa az sógor! Igaz, hogy 10—15 esztendővel ezelőtt mi is attól féltünk, hogy nem lesz, a ki a gyümölcstermésünket megvegye, de ma már másként gondolkozunk, a mit az is bizonyít, hogy 3 évvel ezelőtt még *a községi közös legelőnket is gyümölcsfával ültettük be* és alig várjuk, hogy a fák termőre forduljanak, mert akkor az eddiginél is jobb legelőnk lesz; az alma- és szilvatermés pedig megszünteti az eddigi községi rovatalt (pótadót).

— Már Bandi sógor, higgye a ki akarja, mert én csak azt látom, hogy ha sok szekér búzát vagy kukoriczát hoznak a piacra, azért még nem szaporodik a vevők száma, sőt tömeges kínálat mellett esnek az árak is.

— Hogy a búzánál és egyebeknél így van, azt én is tudom, de bezzeg másként van ám az almával. Látod, mi már tapasztalatból beszélünk, mert a mig községünkben alig lehetett 50—60 mázsa almát összevásárolni, kötéllel fogtuk a zsidót, hogy vegye meg; a mint azonban a fiatal gyümölcsösök termőre fordultak, híre jutott

a nagy termésnek, no meg aztán volt rá gondunk, hogy a németországiak is tudjanak róla. Így pl. 6—7 év előtt a várható gyümölcsstermésünket bejelentettük a földművelésügyi miniszternek, az kihirdette Németországban és az idén már a beszücczei szilvát egy bécsi német, a bornak való hulltag és gyengébb almát 3 württembergi kereskedő, a finom csemegealmát pedig más 4 németországi vevő szedi és elég jó áron fizeti. Eddig úgy volt, ezután azonban reméljük, hogy még inkább jobban lesz, mert a gazdasági egyesületünk jövőre tárgyalásokat kezd majd egy nagy híres németországi céggel, kialakják a különböző minőségű almák árát, kihirdetik, hogy mely napokon veszik át a vasútállomáson és nekünk nem lesz egyéb dolgunk, mint a vasútállomáson az egylet által kialakított árban számba adni a termést és kapjuk érte azonnal a pénzt. A téli almának lelegejét azonban koránt sem adjuk a németnek, mert ő most szeptember és október hónapokban 5—6 forintot ad az alma mázsájáért, de bezzeg *novemberben és december elején már 16—20 forintot sem sajnál a pinczében eltartott prima almáért*, ha pedig jó a pinczénk és látjuk, hogy nem rothad az alma, kitarjuk még tovább is és a „Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezetének Budapestre“ küldjük, a hol tavasz felé 25—30 forintot is kapunk az alma mázsájáért.

— Igen ám! Bandi sógor mindig csak a javáról beszélsz, de hát ha jó termésük van a németországiaknak is és el sem jönnek?

— Az bizony baj volna, de eddig még nem történt meg, mert nekik soha sincsen elegendő termésük s ha tudja a német, hogy a mi környékünkön könnyen összevásárolhat 1—200 vasúti koci almát, azért bizony érdemesnek tartja az ide fáradást és nem sajnálja a költséget. Perszé 1—2 koci almáért nem volna érdemes eny-

nyire fáradni, de a mihozzánk jövetelért nem sajnálja már a költséget, sőt hiszem, hogy évről-évre több lesz nálunk a vevő, mert sok olyan vidéke van még Németországnak, melyről nem láttunk még vevőt, pedig ott is szeretik ám az almabort és a jóféle „táffel apfelt“.

Ha azonban mégis elmaradnának vagy egyszer, akkor sem lesz belőle szerencsétlenség, mert az egyik részét felaszalnánk, a másikkól almabort készítenénk, sőt kezd már divatba jönni, hogy szekeres emberek olyan vidékre szállítják az almát, hol kevés a gyümölcsfa és a termés, oda adják mindenféleért cserébe és még jobban jönnek ki vele, mintha itthon adták volna el. Elég az hozzá, *ha nem keresnének bennünket fel a vevők, felkeressük mi őket* és akkor megfizetik nemcsak az almát, hanem a fáradságunkat is.

— Bizony, bizony ügyes emberek vagytok és belátom, hogy nem kell félni a túlterméstől, mert jól tudjuk, hogy téli időben az emberiségnek egy ezredrésze sem eszik almát és főleg azért nem, mert ma még nincsen elegendő alma, hanem e helyett drága pénzen megveszik a talián narancsát.

— Igazad van, sógor! a németek nélkül is, itthon a saját hazánkban könnyen elfogyaszthatjuk a mai termésünk százszorosát is.

Mintegy elálmodva, gondolatokba merülten haladt felfelé a hegy dülőútján, a mig felérve a hegy vállára, Pista sógorból egy nehéz sóhajtásban tört ki mindazon indulat, melyet az előtte szokatlan látvány felidézett.

De ez nem is csodálható, mert a merre a szem látott, mindenütt az emberi munka, szakértelem és szorgalom meglepő jelenségei kötötték le a figyelmét.

Majd pedig kis vártatva Bandi sógor veszi fel a beszéd fonalát és magyarázgatni kezd.

— Látod, itt kezdődik a község közlegelője, mely bizony hepe-hupás, itt-ott még látszik a régi vízmosások helye, de már *a legtöbb vízmosás eltűnt, mert 10 év óta évről-évre fűz vesszőfondásokat alkalmaztunk az árkokba*, a minek folytán meglassult a víz folyása, lerakta az iszapját és betöltötte az olyan vízmosásokat is, melyeken a marha sem tudott átjárni. Ma már mehet kedve szerint bármerre. Abban az időben ezt az oldalt a legnagyobb részben benőtte a tövis, legelő volt ugyan a neve, de nem látszott meg rajta, hogy gazdája is van. Persze, a milyen volt a legelőnk, olyan volt rajta a marhánk is. Történt azonban, hogy 1890-ben reám került a községi bíróság, én aztán nem nézhettem tovább a gazdátlan állapotot, sok nehézséggel bár, de hála Istennek ma már jó a legelőnk, mert mióta gondozás alá vettük, gyümölcsfával beültettük, javult a marhaállományunk is, sőt a gyümölcsstermésből már is pénzeltünk, de ha valósággal termőre fordul, hisszük és reméljük, hogy a községi rovatal legnagyobb részét ez a legelő, illetőleg gyümölcsös fogja helyettünk kifizetni.

— Bizony ezek jó dolgok és hálára köteleznéd az egész falunkat, ha télen, — mert remélem, hogy meglátogatsz, — beoktatnál bennünket mindazokra, a miket a legelőnknek gyümölcsössé való átalakítására nézve tudni kell, mert hiszen nekünk is vannak hegyi fekvésű legelőink, de még csak nem is álmodtunk arról, hogy a kökény, galagonya, meg más túskebokor helyén nemes gyümölcsfa árnyékolja, üditse a gyepet és hogy a termésével a rovatal hordozását könnyítse.

— Itt a kezem, sógor! elmegyek, megteszem, de csak azon feltétel alatt, ha a jövő nyáron legalább három falusi gazdát elhozol mi hozzánk, mert azt akarom, hogy

a mit beszélek, azt a valóságban is bemutathassam nekik, mert hiába, a szemmel látható tárgyak a legjobb tanítók.

A közmondás szerint: „az ígéret szép szó, de ha megtartjuk, csak úgy jó.“

Eszébe jutott ez a Bandi sógornak is, de még inkább a Gyuri gyerekeknek, a ki a hányszor csak alma került az asztalra, valamennyit a Pista bácsinak, no meg a Katicza leánykájának szánta.

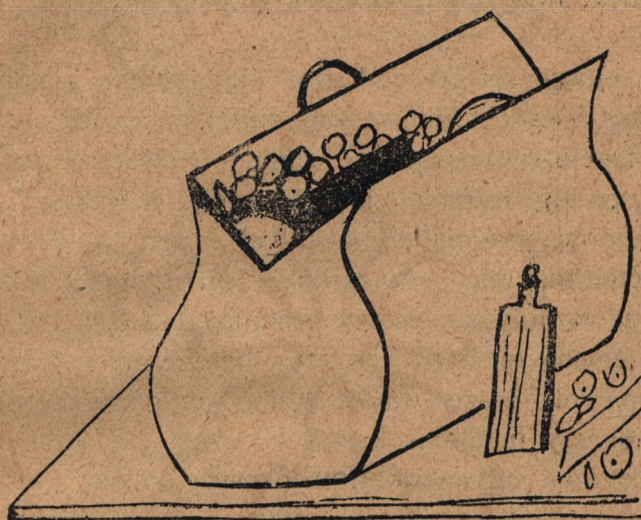
Eljöttek ezután a karácsonyi szent ünnepek, megjelent a fehér karácsony, a mely amugy is szeretettel tölti be a rokonlelkeket, a szövőszék, tollfosztás, kosárkötés, kukoriczamorzsolás, no meg a faragószék mellett sok szó esik az atyafiak felkereséséről, míg végre az „anyjukom“ kerített valahol egy hatalmas úti bőröndöt, a gyerekek előszedték a mosolygós piros almáikat, a feleség megsütötte az útravaló pogácsát; ezek és ki tudja még, hogy mi mindenfélék vándoroltak a meghizott úti táskába. Aszalt szilvával kitömve a hézagokat, de már erre az apjuk is oda szólt ám: hagyjatok ám az én holmimnak is egy kis helyet, mert olyan papramorgót (kis-üstös szilvóriumot) akarok vinni, melytől még a római pápa is megfiatalodna.

Pista sógorom bizonyára beszélt már a mi községünk gazdálkodásáról kigyelmeteknek s bizonyára elmondotta a nálunk látottakat, most pedig azért gyűttünk össze, hogy megbeszéljük, vajjon minő előnyökkel jár a magán

és közlegelőknek, azok legelő voltának fenntartása mellett leendő gyümölcsösökké alakítása; továbbá, hogy megbeszélés tárgyává tegyük, mi mindennel kell számot vetnünk és miként kell ezt gyakorlatilag keresztül vinnünk. Vegyük azonban ezen kérdéseket sorjára.

Minő előnyökkel jár a legelőknek gyümölcsösökké alakítása és miben áll az első teendő?

AZ ÚTI BÓRÖND.

Bandi sógorral tegnap bejártuk a kigyelmetek közös legelőjét, megnéztem mindent és elmondhatom, hogy a mi közös legelőnk talán még rosszabb volt, mint a kigyelmeteké, olyan volt, mint a mostoha gyermek, a javításának senki sem nézett utána, a minék folytán egy részét fojtogatta a moha, a másik része teli volt vakondoktúrással és ellepte a tövis. Néhol kopár volt, máshol pedig a vadvíz rontotta a fűtermést. Hogy rossz az ilyen legelő s hogy rossz a rajta élő jószág is, talán mondanom sem kell. Az én javaslatomra elhatározta azután a falu, hogy megjavítjuk és gyümölcsfákkal beültetjük a legelőt.

Lássuk azonban, hogy miként fogtunk hozzá a legelő megjavításához?

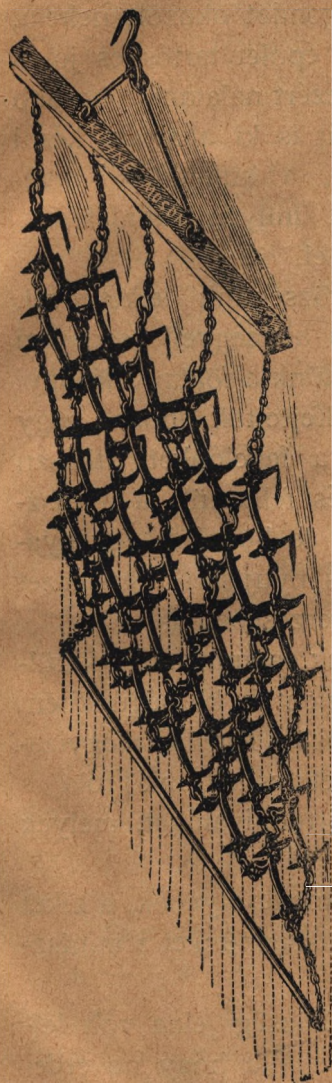
Egy, ebben az időben, tehát télen tartott birtokossági gyűlésen mindazokra nézve, kiknek része volt a közös legelőben, kötelezőleg kimondottuk, hogy minden hold után kötelesek egy gyalognapszámot adni vagy 3 tenyeres napszám helyett 1 igás napszámot tenni és engem biztak meg, hogy a napszám felhasználása ügyében intézkedjem.

Én először is 10 emberrel kimentem a patakmenti füzesbe és 5 szekér fűzfavesszőt vágattam és felhordattam a közös legelő vízmosásokkal szaggatott részére és mihelyt engedte az idő, minden vízmosást több helyen erős, keresztbefutó vesszőfonással láttuk el és ezt 3—4 éven át megismételtük, míg a vizárkok legnagyobb részét a meglassudott folyású esővíz iszapjával feltöltötte. Még azon a legelőn télen 60 tenyeres napszámmal kiirtottuk a legelőn volt összes tövist s egy halomra hordattam össze, hol egy hatalmas kazalt képezett.

Időközben ugyancsak a birtokosság közös költségére hozattam egy „Laacke“-féle rétboronát és mihelyt kitavasodott és a legelő felszáradt, a már említett közös erővel megboronáltattam és a mohától megfésültettem az egész közös legelőt; de a boronálás előtt széthányattam az összes vakondok-turásokat és hangyabolyokat is.

A tövisgyökerek kiirtása közben — különösen a hol sűrűn állott a tövis — bizony megrongáltuk a gyepet, de gondoskodtunk azok helyrehozásáról is; mert az ilyen felszaggatott és még néhány kopár helyet előbb bevettettem fűmagkeverékkel és pedig zab közé lóherét, luczernát és baltaczim magot kevertettem, sőt az istállók padlásáról összeszedtettem a szénamurvát és ezekkel bevettettem a legelő foltos részeit, majd pedig az elhintett magvakat könnyedén bekapáltattam a földbe, végül pedig

az ilyen helyeket elgereblyéltettem és a lapátháttal — pótolni óhajtván a hengerezést — leveregettettem.

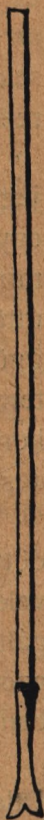
RÉTBORONA.

Ennyiből állt az első téli és tavaszi munka. De igaz! tettünk még valamit.

Tudom azt, hogy a földbe szakadt tövisgyökerek ki fognak hajtani és hogy sok a legelőnkön az olyan kóró, melyet nem szivesen eszik meg a marha, reá parancsoltam tehát a pásztorokra, hogy csakis az ilyen üsztökével vagy mi-ként mondani szokás, aszatólóval ellátott bottal járjanak a marhák után és ha a tükék fattyuhajtásait vagy a kóró szárait látják, a botjuk végén levő aszatólóval bök-jék ki onnan.

Elmondhatom még, hogy a tanító úrékkal összebeszélve, egy szép nap délutánján az összes iskolás gyermekekkel kirándulást rendeztünk a legelőre, hol 1-1 krajczár jutalomdíj kitüzése mellett összeszedtük a szétszórtan heverő kötörmelékeket, melyek igen jó töltéseket szolgáltattak a nagyobb vízmosások megtöltéséhez.

Elég az hozzá, megváltozott a legelőnk képe, de hogy javult is a legelőnk, meglátszott a jószágon, de még a fejő rocskán (désán) is.

Bot
pásztorok
részére.

Hátra volt azonban még a legfőbb munka, *a gyümölcsfákkal való beültetés.*

Nem tagadom, hogy ez sok gondot okozott nekem, mert tudtam, hogy csakis az az épület tartós és jó, a melynek jó a fundamentuma, ép ezért nálamnál okosabb és tapasztaltabb szakember tanácsát is ki akartam kérni arra nézve, hogy a mi talajunkra, a különböző fekvésekbe milyen gyümölcsöt és annak milyen fajtáját szerezzük be, hol és hogyan járjunk el.

Ez érdeken, egyetértve a községünk lelkészével, jegyzőjével és tanítójával, kikérvén a megyei gazdasági egyesület támogatását is, feliratot intéztünk a földmivelésügyi miniszter ő nagyméltóságához, felfejtettük abban, hogy úttörő munkára készülünk; mert a legelőnket ritkásan gyümölcsfával óhajtjuk beültetni és felkértük a minisztert, hogy tanácsadás végett küldje le hozzánk egy gyakorlatilag is képzett szakközegét és nyujtson segédkezet a szükséges számú oltványok beszerzésében is.

Reményünkben nem csalódtunk, a miniszteri kiküldött augusztus hó folyamán megjelent a községünkben, vele együtt bejártuk az egész közös legelőt, megvizsgáltuk a földjét, fekvését, térképet csináltunk róla s azonnal bele jegyeztük a szükséges tudnivalókat, melyek bennünket érdekeltek.

Talán kigyelmetek között is vannak olyanok, a kiket érdekel, hogy mi mindenre is oktatott bennünket a miniszteri kiküldött?

— De már erre megszólal a község jelen volt lelkésze, tiszteletes Nagy Pál uram is: Már hogy ne érdekelne, hiszen annyi szépet és jót hallottunk már az önök gyümölcsstermeléséről, hogy — a miként láthatja is — lessük minden szavát és áldani fogjuk azon órát, melyben Önt az Isten a mi okulásunkra hozzánk vezérelte.

— Köszönöm e sziveslátást, azért hát jó szívvvel

folytatom az elbeszélésemet, de mivel azt látom, hogy a szomszéd faluból is van néhány érdeklődő, általánosságban fogok beszélni mindazon dolgokról, melyekkel egy gyümölcsös létesítésénél számot kell vetni.

Talaj.

A különböző nemű és fajtájú gyümölcsfák számára, annak állandó helyét nemcsak a talaj minősége, hanem annak fekvése szerint is szükséges megválasztani. Így pl. tudnunk kell, hogy:

az *almafa* inkább a hűvös, mint a meleg fekvést szereti és a mély agyagos talajban diszlik jól.

A *körtefa* is megelégszik a mély agyagos talajjal, de a laza hordott agyagot még jobban szereti, de már a mérsékelt meleg fekvést inkább szereti, mint az alma, a vizes talajt azonban, hol közel van az altalajviz, nem tűri, olyan helyen rosszul terem és rövid életű lesz.

A *cseresznye* és a *meggy* száraz helyeket kíván, mely kövecses is lehet és ott is jól megterem, hol a szőlő már nem érik be, tehát az éjszakai oldalokon van az ő helye.

A *szilvafa* igen kedveli a mészben gazdag talajt, de azért jól terem az agyagos-márgás talajban is, nála azonban az a fődolog, hogy bőséges harmatot kapjon, vagy hogy a gyökere után elegendő vízhez jusson. Ezért a szilva az alantabb fekvésű helyekre és nyirkos teknős fekvésekbe való.

A *sárga* vagy *kajszin barackfa* védett meleg fekvést kíván s mivel Szolnok-Dobokavármegyében minden 8—10 évben el szokott fagyni, általános nagyban termelésre sem az őszi, sem a sárga barack fája nem ide való.

A *dió és gesztenye* meleg száraz fekvésű, mély rétegű lazább fajtájú agyagos talajt kedveli, de megél és terem máshol is.

Mivel ennek a községnek legelő területe — mint láttam — mély rétegű agyag, részben északos, részben pedig nyugati és déli fekvésű és csak kicsiny részben képez fensikot, az elmondottak alapján megállapíthatjuk, hogy minő gyümölcsfákkal kellene beültetni.

Az erősen északnak fekvő oldalt cseresznyével és meggyel. A legelő alját köröskörül besztercei szilvával. A hegy derekát pedig köröskörül téli almafával. A legelő meleg déli fekvésébe, a kőbánya környékében igen jó helyet fog találni a diófa.

Minő fajtákat ültessünk?

Egy vidék gyümölcstermése csak akkor válik igazán kelendővé és keresetté, ha egy fajtából nagyobb tömeget, több vasúti kocsirakományt képes eladni. Ezért nagyon helytelen eljárás, ha sokféle csiri-biri almát termelünk, mert a kereskedő az egyféléből álló tömeget sokkal jobb áron fizeti meg és ez természetes is; mert ha én egy boltban vagy kofánál megkedvelek egy almafajtát, igyekszem máskor is abból venni és ha azt tapasztalom, hogy nap-nap után más és más fajta almát árul, ott hagyom az ilyen kereskedőt.

Ha áttérünk a gyümölcs tömeges termelésére, akkor maradjunk meg 1—2 keresett, ismert fajtájú gyümölcsnél, mert csak azt fizetik jól, melyből több vasúti kocsirakományt szállíthatunk.

Lássuk már most *mely fajták* azok, melyek Szolnok-Dobokavármegyében *érdemesek a nagybani termelésre*.

Téli almák.

Batul, ez általánosan ismert alma, ismert zöldessárga, olykor napos oldalán pirosfésülésű, elég korán terem és gyümölcse tavaszig eltartható.

Török-Bálint, nagy piros alma, melyet a németek különösen kedvelnek és főleg azért becses, mert szép, jó és sokáig egész a nyári hónapokig eltartható.

Angol arany pármén, piros csíkos, szép és jó alma, melynek fája korán válik termővé, a gyümölcse azonban nem elég tartós, január-februárban többnyire már túl-érett.*

A nagybani termelésnél első sorban a fenti 3 fajta veendő figyelembe, de aki házi kertje és saját használatára 1-1 fát többféléből is óhajt ültetni, ajánlhatni még a következőket: Ananász-renet, Londoni pepin, Ponyik és Parker pepinje (bőralma).

Körték. Nagybani gyümölcstermelésről lévén szó, a körtét alig nevezhetjük olyan gyümölcsnek, mely a nagymértékbeni termelésre méltó, nem pedig azért, mert akár az őszi, akár a téli körtét tekintjük, bármily nagymennyiségű legyen is az az egyenlő fajtájú, ha egyenlő viszonyok között áll, egyszerre érik be és 8—10 nap alatt elfogyasztandó, ez pedig csak nagy városokban lehetséges, sőt még ott is csak nehezen.

Mindazonáltal még Szolnok-Dobokavármegyében is lehetségesnek tartom a körtének jelentékeny mérvű termelését, de csakis magánosok, birtokosok által, kik a pinczében félig beérett körtéket Budapesten ládaküldeményként a vásárcsarnokban értékesíthetik, vagy pedig még őszzsel eladják olyan budapesti lakosoknak (vendég-

* A megnevezett igen finom almák mellett, különösen tartósságuk miatt még a nagybani termelésnél is figyelemre méltók a következők:

Sekulai, sötétpirossal bemosott és csíkozott, többnyire nagy, tartós alma, mely hűvös pinczében júniusig is teljes épségben eltartható. Mint téli alma csakis pincze-érett állapotban élvezhető. Bereczki szerint inkább a hegy lábához való almaféleség; mert a száraz fekvést nem szereti.

Gyógyi alma, ez egy apró piros csíkos, de igen tartós almaféleség, mely verembe egymásra hányva tavaszig is eltartható.

M. E.

lősök) kik azt beérésig gondozzák. Termelésre érdemes téli körték: Ferdinánd korona örökös, Liegel vajkörte és nemes Colmár.

Késő téli körték: Josefina, Téli esperes és Esperen Bergamott.

Őszi körték: Erdei vajkörte, Napoleon vajkörte, Őszi Bergamotte, Diel vajkörte, Angoulemei hercegnő.

Cseresznyének és meggynek is mint nagymértékbeni termelésre ajánlható gyümölcsnek csak nagy városok közelében van helye. Ha azonban tekintetbe vesszük, hogy a magyar-décsei gyümölcskereskedésre született magyarok szívesen megveszik még a fáján lévő termést is és ők gondoskodnak az értékesítéséről; továbbá ha tudjuk, hogy a cseresznyéből kitűnő pálinkát lehet főzni, akkor az éjszagos fekvésű legelők beültetésénél a cseresznyét és kisebb mértékben a meggyet is kombinációba vehetjük. Termelésre érdemes *cseresznyék*: Májusi korai, Disznódi fekete fűszeres, Dönissen sárga ropogós.

Meggyfélék: Piros spanyol meggy, Hortensia királyné és Északi meggy.

Legelő területek fákkal való beültetésénél a szilvafélések közül egyedül a besztercei szilvát ajánlhatom, mert ez úgy a pálinkafőzésre, mint aszalni és izfőzésre egyaránt alkalmas.

Dióból legkeresettebbek a papiroshéjú diófélések és alkalmas fekvésben az ültetésük annál indokoltabb, mert fáját a nyulak nem rágják s azok téli bekötözése is felesleges.

Már az elmondottakból is kitűnik, hogy nagyobb területek beültetésére, vagyis nagybani termelésre szolnok-dobokavármegyei viszonyok között első sorban a téli alma, továbbá a besztercei szilva, dió és végül a cseresznye való.

A gyümölcsfák beszerzése.

Nem lehet nagyobb bosszúsága egy gazdának, mint azon csalódás, midőn látja, hogy a termőre fordult fája nem azt a gyümölcsöt termi, mely fajtát ő vásárolt, melyet ültetni akart. Ez nemcsak bosszúság, de a zsebet is közletről érintő kérdés, azért a kiültetendő fákat csakis teljesen megbízható faiskolákból vásároljuk és ilyeneknek kell tartanunk az állami faiskolákat, hol *magastörzsű, legelőre és utak mellékére való gyümölcsfákat is nevelnek.*

Itt ismételten hangoztatom, hogy a legelőre ültetett gyümölcsfáknak magastörzsűeknek kell lenniök.

Ha egy község nagyobb területet, pld. egy közös legelőt óhajt gyümölcsfákkal beültetni, leghelyesebben teszi, ha magastörzsű (2—2.20 cm.) oltványokért magához a földmivelésügyi miniszterhez folyamodik, a ki a közérdekre való tekintettel a fában gazdag állami telepekről bizonyára ad ha nem is teljesen ingyen, de bizonyára mélyen leszállított áron gyümölcsoltványokat.

Az ilyen, kellőleg megindokolt kérvények legkésőbb augusztus 1-ig 1 koronás bélyeggel ellátva és a beültetendő terület vázlatos térképével felszerelve (mely térképen jó lenne már a fák helyét is megjelölni, sőt a talaj és fekvés minőségét is megnevezni), a Nagyméltóságú m. kir. földmivelésügyi Miniszterhez Budapestre küldendőök.

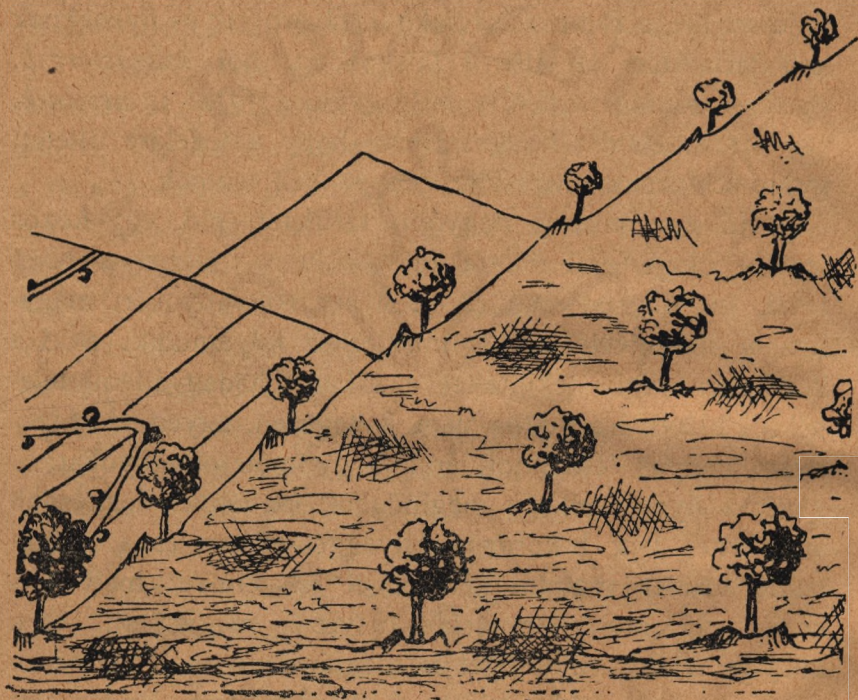
Mikor ültessük a gyümölcsfákat?

Erre nézve azt tekinthetjük szabálynak: száraz és meleg természetű oldalakra mindig ősszel ültessük a gyümölcsfát, a fák gödreit azonban már a nyáron meg kell ásni. Csonthéjas gyümölcsfáknak legjobb a tavaszi ültetés. Sík területre, vagy nyirkos természetű agyag-

földbe a tavaszi ültetés czélszerűbb, mely tavaszi ültetéshez még őszszel meg kell a gödröket ásni.

A gyümölcsfák egymástóli távolsága.

Legelőterületek beültetéséről lévén szó, a fák távolságát akként kell meghatároznunk, hogy a fa beárnyé-

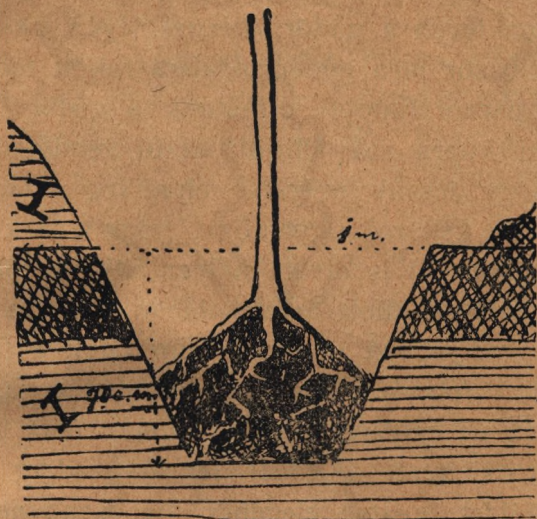
GYÜMÖLCSFÁKKAL BEÜLTETETT LEGELŐ.

kolásával a legelő hasznának és a fű minőségének ne ártalmára, hanem hasznára legyen, mely célzt akkor fogjuk elérni, ha az egyes fasorokat egymástól körülbelöl 25 méternyire ültetjük, a sorokban pedig az egyes fákat egymástól:

ha almafákból áll a sor, 10 méternyire
 „ dió „ „ „ „ 15 „

ha cseresznyefákból áll a sor, 8 méternyire,
 „ szilva „ „ „ „ 8 „
 ültetjük és gondoskodunk róla, hogy a fák koronája tul-
 ságos sűrű ne legyen; mert nem szabad felednünk, hogy
napsugár nélkül nincs termés.

Ha az elmondott módon járunk el, a napsugarakból
 bővén ki fog jutni úgy a legelőnek, valamint a fának is

A FA ÜLTETÉSE.

sőt a fa folytonosan változó árnyéka, nagy nyári forróság
 esetében üdítőleg fog hatni a gyepre is.

Miként ássuk a gödröt?

A gödör nagyságára nézve irányadó, hogy kötött
 vagy sovány talajba nagyobb gödröt kell ásni, mint a
 laza kövér földbe, de általában elmondhatjuk, hogy a
 kiültetendő fa gödre 70 cm.-nyi mélységű és 1 méternyi
 szélességű legyen.

A gödör kiásásánál figyelemmel legyünk arra, hogy

a felső termékeny réteget (az első ásónyom földjét) mindig a gödör északi oldalára, másik ásónyom földjét pedig a déli oldalára rakjuk, még pedig oly célból, hogy az ültetésnél azon földet, mely eddig felül volt, alul vagyis a fa gyökeréhez telessük.

Miként ültessük a fákat?

Készen lévén a gödör, kéznél lévén az elültetendő oltvány, először is a gödör oldalára rakott termékeny jó földből kupacot (kúpot) csinálunk a gödör fenekére és most ezen kúpra reá állítjuk az ültetendő oltványt oly célból, hogy lássuk milyen mélyre fog a fánk kerülni, mert nagyon kell reá ügyelnünk, hogy a fánk az állandó helyén (gödörben) is olyan mélyen álljon a földben, mint a milyen mélyen állott a faiskolában. Ha erre nem ügyelünk, ha mélyebben ültetjük, mint állott a faiskolában, akkor, mint mondani szokás: „elfúlad a fa,“ kimulik, kinlódik az új helyén, vagy egyáltalán nem is terem.

Ezen ok miatt a gödör fenekére addig halmozzuk a jóféle földet, a míg elegendő magosnak nem találjuk a halmot, sőt ne feledjük, hogy a föld és vele együtt a fa is ülepedni fog, miért is inkább sekélyebben, mint tulságos mélyre ültessük a fát. Miként mondám, már arra törekedjünk, hogy az oltvány a föld leülepedése után is olyan mélyen kerüljön a földbe, mint a milyen mélyen a faiskolában állott, a mi meglátszik a fa törzsén is.

Lássuk most már magát a kiültetendő oltványt.

Az ültetés előtt mindegyik gyökernek a végéből ollóval, vagy a mi még jobb, éles késsel levágok egy körömnagyságú darabot (a hajszál vékonyságú gyökereket kiméljük, azokból ne vágjunk le semmit) úgy azon-

ban, hogy a vágási felület a földre fekdjék. Ugyanekkor levágjuk a roncsolt, megsérült gyökérrészleteket is.

A mint tudjuk, a gyökér táplálja a fát és így annak koronáját is. A fa átültetésénél megkurtítjuk, megsebezük a fa gyökérzetét is és így nem lesz képes arra, hogy ugyanannyi rügyet legyen képes táplálni, mint azelőtt, azért szükséges a fa koronájának a megmetszése is, hogy kevesbitsük a kihajtandó és a gyökerek által táplálendő rügyek számát.

Sokszor látunk olyan esetet, hogy a kiültetett fácska szépen kizöldül és nyár derekán egyszer elszárad, elhal. Ennek a legtöbb esetben az az oka, hogy a kiültetésnél nem lett a fa koronája megnyesve. A fában télire felhalmozott táperő képes volt még arra, hogy a korona összes rügyeit kihajtsa, életre keltse. A fa kizöldült, de a megsebesített gyökerek, melyek új gyökérképzés által alig kapaszkodtak még bele a földbe, nem képesek még oly mennyiségű táperőt és nedvességet felszívni, a mennyi a fa nagy koronájának, sok levézetének táplálására szükséges és ez okozza a kiültetett és kizöldült fának az elpusztulását.

Hogy ezt kikerülhessük — kivéve a cseresznye és a diófát, melyeket nem szabad metszeni — az ősszel kiültetett fa koronáját még rügyfakadás előtt, tavasszal erősen vissza kell metszeni, a mely metszésnél arra ügyeljünk, hogy a meghagyott 3—4 vezér ágból azt, mely gyengébb növekedésű, erősebben, a mely pedig erősebb növekedésű, gyengébben kell visszametszeni, vagyis a gyengébb ágból nagyobb, az erős ágból pedig kisebb darabot kell levágni. A vezér ágakon a vágást mindig a koronából kifelé álló rügy felett kell végezni, mely kifelé álló rügy, ha kihajt, szélesbiteni fogja a koronát. Ugyanezen alkalommal el kell távolítani mindazon ága-

kat, melyek a fát féloldaluvá vagy tulságos sűrűvé teszik, vagy a melyek befelé nőnek a koronába.

A fák koronáján ejtett sebeket nagyon czélszerű lesz oltó viaszszal bekenni, a mely olcsó és jó.

A tapasztnak a következőkben közlöm a receptjét: vegyünk 30 deka kolofoniumot, fehér gyantát és 10 deka olvasztott fagygut s egy edénybe tegyük ezt parázsra „gyenge tűzre“ és keverés közben olvassuk fel őket. Ha már összeolvadtak, addig hagyjuk kihűlni, míg a teteje bőrözni kezd és ekkor keverjük hozzá 10 deka denaturált szeszt (spirituszt) és kész a legolcsóbb és célznak teljesen megfelelő kenőcs. Ezen hidegen használható kenőcsöt azonban használat után bádog dobozban és lehetőleg hűvös helyen kell tartani, hogy a szesz el ne párologjon róla, a mi ha mégis megtörténnék, a leirt módon újból szeszt kell hozzája keverni.

Az elmondottakból láttuk már, hogy miként kell a gyümölcsfát a kiültetésre előkészíteni; lássuk most már magát a kiültetés mikéntjét.

Az ültetéshez jó termő földből, vízből és marhatrágyalé keverékéből készítünk egy habarcsot, pépet s ezen sűrű habarcsba bele mártom a már megmetszett fa gyökerét, majd pedig behintem a habarcsba mártott gyökereket jó porfölddel és ráállítom a gödör fenekén termékeny földből már elkészített dombocskára és figyelek rá, hogy nem-e fog a fácska mélyebbre esni, mint amilyen mélyen a faiskolában állott.

Ha már ép a kellő mélységben áll a fa, akkor a gödörből kihányt porhanyó földből hányok a gyökerre, a miközben gyengén megrázogatom a fácskát, hogy a föld a gyökerei közé jusson, majd pedig betemetem a gödröt a mi, ha megtörtént, lábujjhegyre állva letaposom a gödörbe hányt földet.

Őszi ültetésnél nem szükséges a vízzel való meglocsolás, tavaszi ültetésnél azonban nagyon kívánatos a minél bővebb öntözés.

Az elültetett gyümölcsfa alatt levő földet különösen lejtős területeken évenként is akként kell idomítani, hogy az egy tányérhoz hasonlítson, még pedig oly célból, hogy az esővizet és az olvadó hólevet felfogja és a fa gyökeréhez vezesse. Úgy az őszi, mint a tavaszi ültetés után czélszerű lesz a fák tányérját, alját szalmás trágyával beteríteni, mely trágya tél idején a fagytól védi a fa gyökerét; nyáron pedig a fa földjének kiszáradását gátolja.

Ha jól nevelt és elegendő vastagságu oltványt ültetünk, karóra semmi szükségünk nincs, ha azonban vékony a fánk, czélszerű lesz karó tenni melléje, a karót azonban még ültetés előtt kell a gödör közepére verni; mert nagyon helytelen eljárás az, hogy ültetés után verjük a karót a fa mellé, midőn a legtöbb esetben megsértjük a fák gyökerét.

Védelem a szarvasmarhák és tuské-
vel a nyulak ellen.

A kiültetett oltványok legádázabb ellensége a nyúl, mely ellen az oltványok zsup, gyékény vagy náddal való bekötözése által védekezhetünk, mely védekezésről az oltványoknak őszzel való kiültetésekor sem szabad megfeledkeznünk.

A legelőre kiültetett magas törzsű (2—2·20 cm. magas) gyümölcsfákat nemcsak a nyúlaktól, hanem amíg a törzsük megerősödik 8—10 évig a legelő marhaktól, különösen azok dörgölődzni szerető természetétől is védelmezni kell, mit azáltal érünk el — miként a mellékelt rajz mutatja — ha 3 karót verünk mindegyik gyümölcsfa mellé, mely magában is elég ugyan, de befonhatjuk ezt vesszővel, vagy körül vehetjük a fácskát a karók között *tüskével*, melyekkel ha jól körülvesszük a fát, megvédelmeztük egyszersmind a nyulak rágcsálásától is.

A fiatal gyümölcsösök gondozása.

Itten első teendőnek a korona továbbképzését kell kiemelnünk, melyre nézve azon elvek tartandók szem előtt, melyeket az elültetésre váró oltvány megmetszésénél elmondottunk.

Ha a korona 1 méternyi átmérőjüvé fejlődött már, akkor csupán arra kell ügyelnünk, hogy a korona túl sűrű ne legyen, miért is minden felesleges koronába befelé növő hajtás, száraz ág és vízajtások, továbbá a gyökérhajtások lemetszendők.

Az ágak kimetszésének mindig tőből kell történnie anélkül, hogy csonk maradna. A sima felületű és a ferdén álló vágó lapokat fatapasszal, vagy agyaggal kell betapasztani, hogy a seb könnyebben hegedjen.

Minden második évben, ugy október hó első felében czélszerű lesz a fák törzsét, oltott mész, agyag, egy kevés hamu és marhatrágya, gané keverékből álló habarcscsal

bemeszelni, miáltal elejét vesszük a fagyfoltok képződésének, mohásodásnak és a kártékony férgek bűvóhelyeit és lerakott petéit elpusztítjuk.

Ha sovány talajon létesítünk gyümölcsöst, gondolnunk kell a fák talajának trágyázására is, a mire nézve legalkalmasabb a vízzel higitott trágyalé, melyet a fa koronájának ereszete alá lyukba, vagy a korona ereszete alatt körbe ásott árokba öntünk. Ezen árokba trágyalé helyett istállótrágyát is tehetünk, mert az esővíz a gyökerekhez fogja vinni annak tápláló erejét. A trágyázás alkalmával ne feledjük, hogy a fa csakis hajszal gyökereivel képes a trágyában nyújtott táplálékot felvenni; továbbá, hogy a fa gyökérzete ép olyan alakú, minők az ágai. Ha ezt tudjuk, el fogjuk találni a fák trágyázásának mikéntjét is.

No de nem szaporitom tovább a szót, hanem e helyett azt vagyok mondandó, hogy a nyáron vagy ősszel jöjjenek el kigyelmetek közül 3—4-en mihozzánk és győződjenek meg saját szemekkel azokról, a miket én itt elmondottam, és egy perczig sem kételkedem benne, hogy azok is ép oly kedvet kapnak a gyümölcsstermeléshez, mint a Bandi sógor; mert látni fogják nálunk azon közmondás beteljesedését, hogy a sok gyümölcs a kenyérnek egy harmada és hogy a legelő területen áldás a ritkás fa — különösen a gyümölcsfa ültetés.

FÜGGELÉK.

Megemlékezés egy gyümölcsösről.

„Az algyógyi kirándulás tapasztalatai“ cím alatt az „Egyleti Értesítő“ 1902. évi 11-ik számában a következők olvashatók:

„Délután az igazgató úr vezetése mellett kimentünk a falu felett levő gyümölcsösbe, hol a szép batulalma-termés ragadta meg első sorban figyelmünket.

Ezen gyümölcsös 8 k. hold területen van, a fák 20 öles sorszélességben és 10 öles sortávolságban vannak elültetve, de úgy, hogy a sorok közt egy sor szilvafa is van, melyeket az almafák növekedtével ki fogják vágni. Ezen szép gyümölcsös még 10 évvel ezelőtt szántóföld volt és majd semmi jövedelmet sem hajtott, most pedig igen tetemes jövedelemmel gyarapítja az iskola évi bevételeit. Az idén is termett ottan 70 mmázsa gyönyörű batulalma és pár száz véka szilva. Az almát 26 és 24 koronáért adták el métermázsánként.

Látva azt a hepe-hupás, dombos, lejtős területet és gyönyörű gyümölcsfa-sorokat, melyek sorközét szántjákvetik, hol az idén is kétszeres termést nyertek, egyiket a fáról, másikat pedig a földről, felsőhajtottunk és irigységünkben a saját falunk határára gondoltunk.

Az Algyógyon látott és leirt példa is nagyon figyelemre méltó, a mennyiben kétségtelen, hogy művelés

alatt álló, termékeny (szántott vagy pláne kapált) területen sokkal jobban fejlődnek és nagyobb termést adnak a gyümölcsfák, mint például a taposásnak kitett sovány legelő-területeken, de azért a legelők beültetésétől se féljünk, mert a fák aljának, tányérjának időnkint 1—1½ méternyi sugaru körben való felásása és a leirt módon való megtrágyázása rendjén teljesen czélt érhetünk.

Szántóföldekre kiválóan ajánlható a besztercei szilvafa tisztán vagy almafasorokkal váltakozva való ültetése.

Gyümölcsfák és azok gyümölcsének védelme

az 1894. évi XII-ik mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törv.-czikkben.

93. §. Kihágást követ el és *kétszáz koronáig* terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő az :

a) a ki gazdasági terményeket a gyümölcsös kertből, szőlőből, faiskolából vagy mezőről lop vagy a ki másnak földtől el nem választott termékét jogosulatlanul leszedi, levágja vagy ellopja, a mennyiben a dolog értéke hatvan koronát meg nem halad stb.

c) a ki gazdasági termékeket, a ki a fákat és a csemetéket vagy gyümölcsseit jogosulatlanul rongálja, levágja, kitördeli, legalyazza vagy kiássa, a mennyiben az általa okozott kár hatvan koronánál nem nagyobb.

Ezen esetekben az eljárás csak a károsult fél indítványára indítandó meg. A c) pont esetében, az eljárás ha a kihágás köztereken lévő fákon és csemetéken követett el, hivatalból indítandó meg.

„A Szolnok-dobokavármegyei Gazdasági Egylet“ 1898-ig a saját dési kertjéből, később pedig az állami faiskolákból beszerezve, kedvezményezett árban a vármegyében elhelyezett:

Évben	Gyümölcs- oltványt	Oltóágat	Évben	Gyümölcs- oltványt	Oltóágat
	(darabja 40 fillér)	teljesen ingyen		(darabja 40 fillér)	teljesen ingyen
darabot			darabot		
1885	150	1342	1895	1720	810
1886	601	1030	1896	1464	700
1887	775	1070	1897	1204	360
1888	310	1026	1898	1312	1020
1889	929	2636	1899	1490	450
1890	1695	9810	1900	1621	1000
1891	985	1995	1901	1822	850
1892	1704	636	1902	1492	1100
1893	1382	430	Összes	22158	26385
1894	1502	1100			

Gazdasági egyesületünk *gyümölcsfanemesítési tanfolyamot és versenyoltást* rendezett:

1889-ben a dési egyleti kertben részt vett 43,
 1890-ben „ „ „ „ „ „ 87,
 1891-ben a magyarláposi faisk. „ „ 37,
 1891-ben a bethleni faiskolában „ „ 20,
 1891-ben a cs.-gorbói „ „ „ 42 köz-
 ségi faiskolakezelő.

A gyümölcsstermelés iránti érdeklődés fokozása és a szakértelem terjesztése érdekében gazdasági egyesületünk *gyümölcskiállításokat rendezett* és pedig:

1879-ben Désen,
 1883-ban Désen,
 1887-ben Désen,
 1890-ben Désen, mely alkalommal 1014 tányér
 gyümölcs volt a vármegyéből kiállítva.

Gazdasági egyesületünk vármegyénk gyümölcsstermé-

sét gyűjteményes kiállításban bemutatta 1885-ben Budapesten és 1894-ben Moszkvában.

Szolnok-Dobokavármegye 1901. évi almatermése.

Erre nézve a gazdasági egylet hivatalos közlönyének, az „Egyleti Értesítő“-nek 1901. évi december havi számában megjelent alábbi közlemény tájékoztat:

„Vármegyénk ez évi almakivitele a szamosvölgyi vasúttól nyert adatok szerint 260 kocsirakomány volt, mely mennyiség a megyénkben levő vasúti állomások között a következőként oszlott meg: Feladatott Sajómagyarosról 18,² Somkerékről 1, Bethlenből 65, Rettegről 29, Désről 11, Szamosujvárról 20, Nagyiklódról 1, Kaczkóról 2, Galgóról 30, Sósmezőről 7, Nagyilondáról 31, Hosszurévről 20, Aranymezőről 7, Letkáról 13, Szurdukról 2, darabárúként 8, összesen 260 teljes kocsirakomány.* A külföldre szállított almának körülbelül a fele u. n. mustnak való rázott alma volt, melynek mázsáját a termelő lakásán 5 koronával fizették, a másik fele azonban mint kitűnő csemegealma kelt el és kezdetben mázsáját 10—12 koronával, később pedig a választott minőséget, úgy november közepetáján 25—30 koronával fizették. Ha a Németországba szállított 260 kocsirakomány értékét kocsinként csak 800 koronával, vagyis mázsáját átlag 8 koronával számítjuk, akkor is 208 ezer koronát kaptunk a kiszállított almatermésünkért.“

* Értesülésünk szerint Kerlés állomásról is 12 vasúti koci alma lett elszállítva.

A gazdák érdekében mit tett és tesz a „Szolnok-Dobokavármegyei Gazdasági Egylet“?

Ezt megmondja az egyesület gazdasági ujságja, az „Egyleti Értesítő“, melyet az egylet mindenik tagjának havonként ingyen küld meg, mely ujság sok hasznos dologra megtanítja a gazdát.

Ezen gazdasági ujságban közöltek alapján, röviden a következőkben ismertetjük az egylet munkásságát:

1. Gazdasági ügyekben vélemény- és tanácsadója a vármegyei hatóságnak.

2. A gazdasági egyesületek országos szövetségének tárgyalásaiban részt vesz és beleszól az egész országot érdeklő gazdasági ügyek intézésébe is.

3. A lótenyésztés emelésére nyilvános lóbirálatokat, lódíjazásokat, ügető versenyt rendez és 4 éven át közös csikólegelőt tartott fenn.

4. A szarvasmarha-tenyésztés emelésére évenként Désen bikakiállítást és vásárt, a vidék sok községében pedig a kiscgazdák részére üsző- és bikaborju-díjazásokat rendez.

5. Tenyész bikák vételénél a községeket árleengedéssel és kamatmentes kölcsönökkel segítette, mikre sok ezer forint áldozatokat hozott már.

6. Sertés tenyésztés érdekében Dész részére országos sertésvásárt eszközölt ki, terjesztette a sertésorbáncz elleni oltást és tanítja a gazdákat, hogy miként védekezzenek a sertésvész ellen. Községi kanok beszerzését közvetítette.

7. A *juhtenyésztés* emelésére a szükséges vérfelfrisítés érdekében 9 községnek ingyenes használatra annyi nagytestű raczka tenyészkost adott, a hányra szükségük volt.

8. Próbát tett az idegen fajtájú baromfiak terjesztésével, de abban hagyta a terjesztését, mert nem nekünk való.

9. Az okszerű méhészkedést taníttatja és méhkap-tárakat tart raktáron, sőt minden kérelmező néptanító 1-1 fakaptárral és kezelési útmutatással ajándékozott meg.

10. Gyümölcsészet érdekében olcsó árban ezrével terjeszti a gyümölcsoltványokat és ingyen az oltóvesszőt. Gyümölcsoltási tanfolyamokat, gyümölcs-kállitást rendez, segíti a községi faiskolákat és több gyümölcsaszalót szerzett már be, sőt időközönként pályázatot hirdet azok jutalmazására, a kik megyénkben figyelemre méltó gyümölcsösöket létesítettek.

11. Földmivelés és növénytermelés érdekében rendezett szántás-versenyeket, gép-kisorsolást rendezett Désen 2 nagy, általános kiállítást, hol a szemmel látható tények voltak a tanítók. Kísérletezésre sokféle terményt és magot, műtrágyát osztott szét teljesen ingyen. Raktárában a vetésre szánt lóheremag első 50 kilóját a rostáló gépjeivel teljesen ingyen tisztíttatja ki az arankától, sőt az alispán útján a polgármesteri és főszolgabírói hivataloknak olyan készüléket küldött, melylyel könnyű felismerni az arankamagot.

12. Szőlőtermelés érdekében ingyen terjesztette az amerikai fajtájú vesszőt, 6 éven át szőlőoltási tanfolyamokat és verseny-oltást rendezett, amerikai fajtájú anyaszőlőtelepet tartott fenn és hogy permetezésre szoktassa a szőlőbirtokosokat, 6 darab permetezőjét igen olcsó árban adta kölcsön.

13. Igen sok hosszú- és hűséges szolgálata gazdasági cselédet részesített jutalomban.

14. Bizonyos gazdasági kérdések megfejtésére pályadíjakat tűz ki, a nyertest jutalmazza és magyar, továbbá román nyelven kiadott füzetekben ingyen terjeszti a nyertes pályamunkát.

15. A gazdasági egyesület dési irodájában olcsón lehet tűz- és jég ellen biztosítani.

16. Az egyesület irodájában mindenki előzékeny útmutatást nyerhet és ugyanott a gyári árnál 10—15 százalékkal olcsóbban lehet a gazdasági gépeket esetleg még részletfizetésre is megrendelni.

17. Kieszközölte, hogy a miniszter Felőrben egy paraszt mintagazdaságot rendezett be.

18. Fogarasra, Algyógyra, Mezőhegyesre és Szegedre kiscgazdák részére ingyenes kirándulásokat rendezett, melyekben sokan vettek részt.

19. Télen át a kiscgazdák okulására sok községben népies gazdasági előadásokat és felolvasásokat rendeztet, az idén pedig határbejárások rendjén fogja oktatni a kiscgazdát mindazokra, mik a szemük elé kerülnek és ugyanakkor teljesen ingyen, ezrével osztja szét a gazdálkodást tanító könyveket.

20. Az egyesület havonként kiadja és a tagjainak ingyen küldi meg az „Egyleti Értesítő“ czimű gazdasági tartalmu lapját, mely minden gazdasági kérdésre választ ad, melyből meg lehet tudni, hogy mikor és minő előnyök kínálkoznak a gazdák részére, mely sok tanulságos dologra megtanítja az olvasóját.

A ki be akar ezen gazdasági egyesület tagjai sorába lépni, az írja alá és küldje az egyesülethez a mellékelt aláírási ivet.

A „Szolnok-Dobokavármegyei Gazdasági Egylet“-nek

Désen.

Aláírási ív.

Alulírott, az alábbi sajátkezű aláírásom által kijelentem, hogy a Szolnok-Dobokavármegyei Gazdasági Egylet tagja óhajtok lenni s tudomással bírok arról, hogy az egyletben alapító tag, ki egyszer mindenkorra 50 frtot készpénzben befizet, vagy 50 frt névértékű állampapírt, vagy 50 frtról szóló kötelezvényt ad s ennek a tőke befizetéséig 6 százalékát fizeti évenként kamatul. (8. §.)

Rendes tag az, ki 10 éven át évente 4 frt tagsági díj fizetésére magát kötelezi. (9. §.)

A rendkívüli tag ugyanazon időig és feltételekkel évenként 1 frtot fizet. (10. §.)

A tagsági díjak és alapítványi tőkék kamatai fizetendőek évenként egyszerre és minden év május hó 1-éig. (14. §.)

Egyletből való kilépés a 10 éves kötelezettség lejártá előtti lehetséges (16. §.):

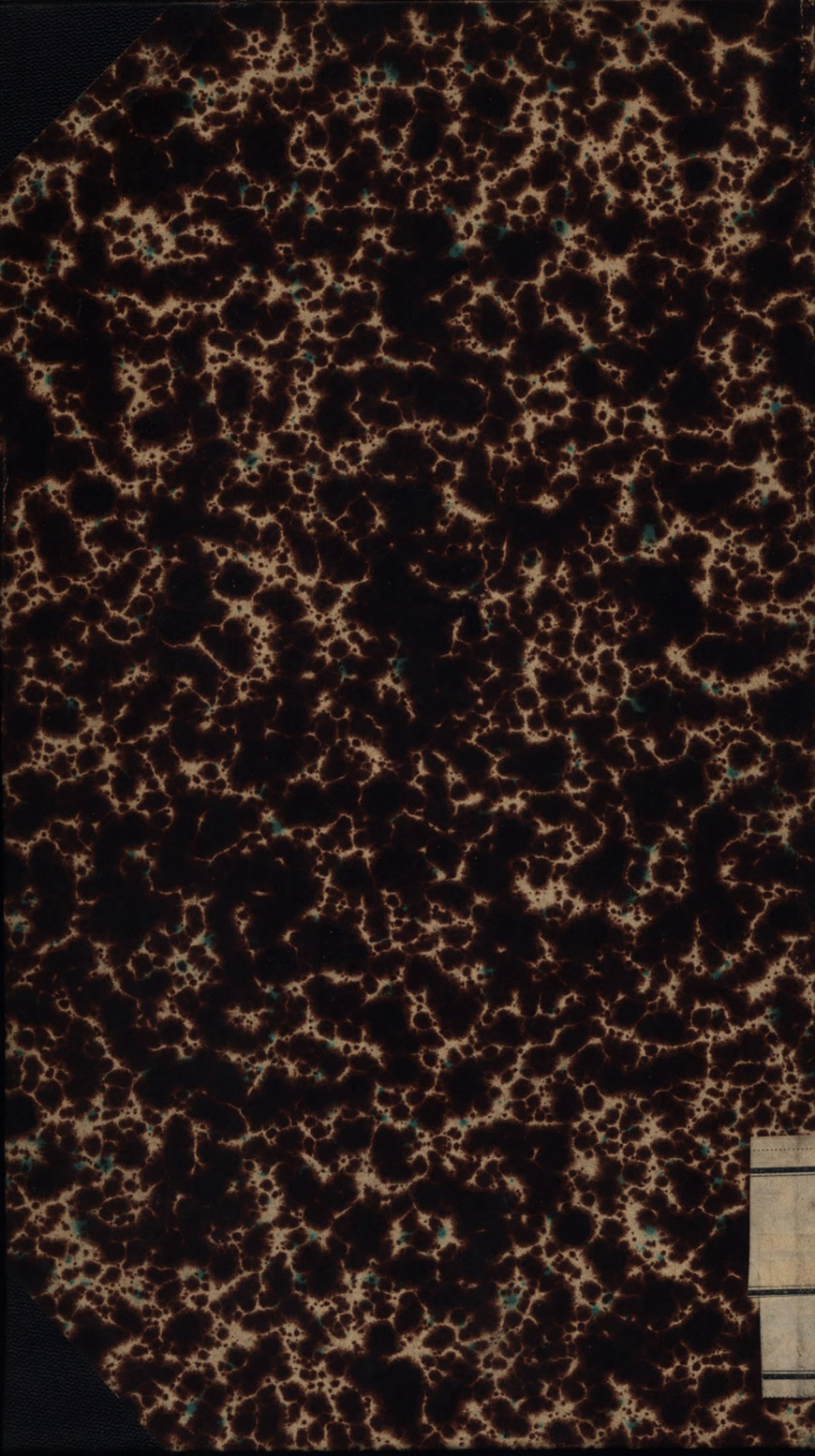
1. halálozás;
2. teljesen elszegényedés esetében.

Utóbbi esetben az illető folyamodására az igazgató-választmány dönt.

3. Ezeken kívül a tagsági kötelezettségtől kérésükre felmentendők, kik a megyéből elköltöznek és ezen megyében ingatlan vagyonnal nem bírnak.

Kötelezettségem kezdődjék az 190.....év első napjától.

Alapító tag		Rendes tag		Rendkívüli tag	
neve	lakhelye	neve	lakhelye	neve	lakhelye
				Mint rendkívüli tag felvételére csakis néptanítók, továbbá szerényebb anyagi viszonyok közt élő kisgazdák tarthatnak igényt.	

8

